

**PANSKI ZHARTY
: POEMA**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649759859

Panski zharty : poema by Ivan Franko

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

IVAN FRANKO

**PANSKI ZHARTY
: POEMA**

І. Ф. І.

239

1893

ПАНЬСЬКІ ЖАРТИ

ПОЕМА

Івана Франка.

ЛЬВІВ 1893.

З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка,
від друкаря К. Беварського.

Свѣтана

ПАМ'ЯТІ МОЄГО БАТЬКА

Анкова Фривка.

В часах пошкєсть в неволі
І вагнїту і темноти
В ташевькій, панциланій школі
Родив сл. ріс і виріс Ти.

Та хоч і як негода дєтє
Товєла й морозєла наш дук,
Тв не позав єк в лєдї лута,
Не заєкєшивє і не олує,

Бєз огляду на сєбє, ємєло
І щирє, як лиш тїєво мїт,
Єтєвє Ти за громадєвє дїло,
Градєвє правє Ти берїє.

Тєжких пєєгодєв хуртєвєну,
Тєм дукєм грїєвїє, Тє прєвєтєв,
І вєнїє з вєтх вєж до заєкєну
Нарєдєну шєву і лєбєв.

О бєтєву мїє! Кєлє євєгєдє
Хєч єєвєр дєх євєнїє горїє
У мєєвїє євєдє, щєб нарєдє
Зєє дїє в дєбрє пєрєтєвєрїє,

Кєлє лєнєшєтєм, горєм бїтїє
Нє заєкєнєвєсь, нє злїєв є,
А вєтєв, щєбї брєтєм слєжїтє,
Тє вєє тє — євєдєрєвє Тєвє.

Тож дай си жни переселити
З Твоїм імені у світ іде
В вурні хаті, в убогі оселі,
Де горе дармо втіхи жде.

Най тая і сія і скріплює
Той вольний дух, що не третить,
Що всіх любовно обіймає,
І над всі скарби правду втілює.

Жартуйте, дізоники, Бог з вами!
 Тепер вам вільно жартувати.
 А як жали ми під панамі,
 Тоді жартовано із нами
 Так, що не дай Бог споминати!
 Було за найменшу провину —
 Потрутяш паньську худобну,
 Собаку вдарши, що з руки
 У тебе хліб рве, слово скажеш,
 Віз перевернеш, свін але звяжеш. —
 Три пикури спустять гайдуні,
 Пани тоді були не тев.
 Що нині, Що тепер пани!
 Хоч на нім шмагє й дорогєє,
 Хоч єстї є, мов кабани, —
 То кождий ходить з осторожна,
 Боїть ся мов біду збудить,
 В округ мов шицряє, глядить,
 Де-б грошків позичить можна,
 І думка в кождого трівожна,
 Що на-борт їсть і на-борт спить
 І що кішеня все порожня,
 Не те за панщини було!
 Там кождий пан ступав так бучно,
 Немов король, чи мав село,

Чи кляч цілий! Не перейшло
 І через голону нікому,
 Щоб що змінити ся могло
 В тім розпорядку віковому:
 Пани і панщина у всьому
 Зродилась, здавалось, нерозлучно,
 Тоді то стоїло поглянути
 На пана! Прямі очі вшуть
 У мужика, як пана вдрить,
 Хоч пани не дав й не кричить,
 По що кричить? Гнів крові шкочить!
 Ні, пани й цар мабуть не ходять
 Так гордо по своїй столиці,
 Як пани годі селом ходив.
 Тут гарва доня у вдовлиці
 У двір ві! Загородив
 Господар пліт повий — гей, хаме!
 Городили своїми лісками!
 Пліт розбарай і в двір знеси,
 Або ондагу покласти!
 Чи ласка панська, чи кара,
 Все мов пехлибиний божий суд
 Паде на смирний, темний люд,
 І навіть шенуть, слякати — віра!
 Тоді в панив смілились очі,
 Забави по дворах гулі
 І дови по лісах ішли,
 Дупали світи дні і ночі...
 Тоді то й раз пани були
 До жартів, шгадок охочі!
 А як в ту пору грали в карти!
 І шині грають, звісна річ,
 І туманіють день і ніч, —

Без карт, здавсь, ніщо й не варту
 Забави панські. Алеж, діти,
 Мабуть не доведєсь вам вздріти
 Таких грачів, як в давній час!
 Дукатів веннав повну чарку
 І на одну поставив карту,
 Програв, не глинув ані раз,
 Не зблід, не задрожав на волос
 І навіть не понізив голос,
 Хіба кішенею потряс.
 Воно то, дітошкі, й не диво:
 Се-ж з поту нашого і мук
 Плило те золотє живино
 Сотками літ до панських рук.
 Лицарський дух, воєнну славу,
 Вею ту мнучивину кривану,
 Вєі ті богацтва і пишноти,
 Все зісчутє і вєі шідлоти,
 Гумори панські, лови, карти
 І вєякі гулянки шальні,
 І ласки панські й панські жарти —
 Мужик все вшєє на єпні.

II.

Цікава річ: часєв зблизкались,
 Коли з відкїля не зирив,
 Чим раз зичнійше розлягались
 * Ладу нового віцуня,
 Слова: свобода, рівне право...
 І навіть панські єпні
 Переняли єя нима й жваво
 † Пішли між люд і повєсли

Потіху скорбним. Ба, були
 І між нами два-три люде,
 Що бачили зепійни другіх,
 Хавали ся стожок нових
 Шукать, бо чули, що не буде
 Їм вічно панщина служити,
 Та мов, хто в дісі заблудав,
 Даремно груди надривав,
 Даремно кличе і кричить, —
 Так поєслуху не знаходили
 Слова новії у панів,
 А тільки більше ще будили
 Зависть і дразливий гнів.
 Ба навіть многі поміж нами,
 Котрі пераз перед чужими
 Жалілись: „Дідьчий час настав
 Не лиш для хліба, а й для папа!
 Ота робота панщинизіана
 Зовсім руйнує нас“, мовили, —
 І починали наче з книжки
 Вичитувать, які пожитки
 Приїє би їм наемний труд —
 І ті й не думали на ділі
 Змінити порядки застарілі
 І увідьмити з ярма свій люд.
 Воно й не диво! Власне царство
 Веміхавсь кождому, — а ще
 Бог знав, що там приїєсе
 Нове, свободне господарство...
 А хоч там деякі пророки
 Грозили, що за два-три роки
 Уряд сам панщину зїєсе, —
 То їх осмівано. Се басні!